

Abordarea europeană pentru asigurarea calității programelor de studii integrate

Octombrie 2014

Aprobată de miniștrii SEÎS în mai 2015

Programele de studii integrate reprezintă un element distinctiv al Spațiului European al Învățământului Superior (SEÎS). Acestea sunt concepute pentru a îmbunătăți mobilitatea studenților și a personalului didactic, pentru a facilita învățarea și cooperarea reciprocă și pentru a dezvolta programe de excelență. Ele oferă studenților o experiență de învățare autentic europeană. Diplomele comune evidențiază, de asemenea, "caracterul comun" al procesului de formare și de acordare a calificărilor.

Prezenta *Abordare europeană pentru asigurarea calității programelor de studii integrate* a fost elaborată pentru a facilita evaluarea externă a calității în cazul acestor programe. Importanța acesteia este de a:

- elimina un obstacol important în dezvoltarea programelor de studii integrate prin stabilirea standardelor pentru aceste programe, care se bazează pe instrumentele agreate în SEIS, fără a aplica criteriile naționale suplimentare;
- facilita abordări integrate pentru asigurarea calității programelor de studii, care să reflecte cu adevărat caracterul comun al acestora.

SEÎS se caracterizează printr-o diversitate de abordări privind asigurarea externă a calității, printre care acreditarea, evaluarea periodică sau auditul la nivelul programelor de studii și/sau al instituțiilor. Deși răspund nevoilor și cerințelor contextelor respective, aceste abordări deși diferite își găsesc „numitorul comun” în Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG).

Standardele și liniile directoare pentru Asigurarea Calității (ESG) se aplică procedurilor de asigurare a calității pentru programele de studii integrate la fel ca și pentru toate celelalte tipuri de programe. Astfel, Abordarea europeană se bazează în principal pe ESG și pe Cadrul Calificărilor din Spațiul European de Învățământ Superior (QF-EHEA). În plus, Abordarea europeană ține cont de caracteristicile distincte ale unui program de studii integrate și, în consecință, specifică abordarea "standard" în funcție de acestea. Procedura și criteriile se bazează strâns pe cele dezvoltate și testate în cadrul proiectului JOQAR.

„Programele de studii integrate” sunt înțelese ca fiind un curriculum integrat coordonat și oferit în comun de diferite instituții de învățământ superior din țările SEÎS¹ și care au ca rezultat obținerea unor diplome duble/multiple² sau o diplomă comună³.

¹ Această propunere se referă doar la programele de studii integrate oferite în comun de instituții de învățământ superior din două sau mai multe țări și nu vizează asigurarea calității la programele oferite în comun de instituții diferite din aceeași țară.

² Diplomele separate acordate de instituții de învățământ superior care oferă programul de studii integrate, care atestă finalizarea cu succes a acestui program. (Dacă există două diplome acordate de două instituții, este vorba de o „diplomă dublă”).

³ Un document unic acordat de instituțiile de învățământ superior care oferă programul de studii integrate, recunoscut la nivel național ca titlu recunoscut, acordat prin programul de studii integrate.

A. Aplicarea Abordării europene în diferite sisteme de asigurare externă a calității

Abordarea europeană va fi aplicată în funcție de nevoile instituțiilor de învățământ superior care cooperează și de cerințele cadrelor legislative naționale, astfel:

- Dacă pentru unele dintre **instituțiile de învățământ superior care colaborează se cere evaluarea externă a calității la nivel de program de studii** (de exemplu, dacă acreditarea sau evaluarea periodică a programului sunt obligatorii), atunci instituțiile partenere vor selecta o agenție de asigurare a calității adecvată⁴ din lista agențiilor înregistrate în EQAR (Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior).

Agenția selectată va utiliza Standardele (partea B) și Procedura (partea C) pentru a realiza evaluarea sau acreditarea întregului program de studii integrate. Rezultatul va fi acceptat în toate țările din SEÎS. În funcție de cadrul legislativ național, decizia privind rezultatul evaluării externe a calității va intra în vigoare sau va fi recunoscută în toate țările în care programul de studii integrate este oferit, așa cum s-a convenit în Comunicatul de la București.

- Dacă **toate instituțiile de învățământ superior care colaborează sunt supuse evaluării externe a calității doar la nivel instituțional** și au statuat de "auto-acreditare", ele pot utiliza Abordarea europeană pentru stabilirea unor procese comune de evaluare/aprobare internă și monitorizare pentru programele de studii integrate pe care le oferă (conform ESG 1.2 și 1.9), dacă consideră că acest lucru este util în contextul colaborării lor.

Ca urmare, în aceste cazuri nu sunt necesare alte proceduri de evaluare sau acreditare externă la nivel de program de studii.

- Abordarea europeană poate fi, de asemenea, utilizată pentru evaluarea programelor de studii integrate oferite de instituții de învățământ superior atât din interiorul, cât și din afara SEÎS. Instituțiile implicate din țările non-SEÎS sunt încurajate să verifice dacă autoritățile lor naționale acceptă Standardele (partea B) și dacă în baza acestora pot recunoaște decizia unei agenții înregistrate în EQAR, dacă este cazul.

B. Standarde de asigurare a calității pentru programele de studii integrate din cadrul SEÎS

1. Eligibilitate

1.1 Statut

Instituțiile care oferă un program de studii integrate trebuie⁵ să fie recunoscute ca instituții de învățământ superior de către autoritățile relevante din țările lor. Sistemele legislative naționale ale acestora ar trebui să le permită să participe la programul de studii integrate și, dacă este cazul, să acorde o diplomă comună. Instituțiile care acordă diploma/diplomele trebuie să se asigure că diploma/diplomele sunt recunoscute în sistemele naționale de învățământ superior din țările în care acestea funcționează.

1.2 Proiectare și implementare în comun

Programul de studii integrate va fi oferit în comun, implicând toate instituțiile care cooperează la proiectarea, implementarea și furnizarea programului de studii integrate.

⁴ În cazul programelor de studii integrate ce duc la calificări care vizează să satisfacă condițiile de formare minim agreeate într-o profesie care face obiectul Directivei Uniunii Europene 2005/36/CE, programul de studii integrate va trebui să fie notificat Comisiei Europene de către autoritatea competentă a unui stat membru al UE. Instituțiile care cooperează vor trebui să aibă în vedere acest lucru atunci când identifică și contactează o agenție care să efectueze evaluarea.

⁵ Standardele fac uz de utilizarea din engleza comună a formei „should” (trebuie), care are conotația de cerință prescrisă și de conformitate.

1.3 Acordul de cooperare

Termenii și condițiile de funcționare a programului de studii integrate trebuie să fie detaliați într-un acord de cooperare. Acest acord ar trebui să includă în mod specific următoarele aspecte:

- Denumirea diplomei/diplomelor acordate în cadrul programului;
- Coordonarea și responsabilitățile partenerilor implicați cu privire la management și la organizarea financiară (inclusiv finanțare, partajarea costurilor și veniturilor etc.);
- Procedurile de admitere și de selecție a studenților;
- Mobilitatea studenților și a profesorilor;
- Regulile privind examinarea, metodele de evaluare a studenților, recunoașterea creditelor și procedurile de acordare a diplomelor în cadrul consorțiului.

2. Rezultatele învățării

2.1 Nivelul calificării [ESG 1.2]

Rezultatele vizate ale învățării vor fi aliniate cu nivelul corespunzător din Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), dar și din cadrul (cadrele) național (naționale) de calificări aplicabil (aplicabile).

2.2 Domeniul de studii

Rezultatele vizate ale învățării vor cuprinde cunoștințe, aptitudini și competențe din domeniul (domeniile) de studii respectiv (respective).

2.3 Realizarea rezultatelor învățării [ESG 1.2]

Programul de studii integrate trebuie să poată demonstra că rezultatele previzionate ale învățării pot fi realizate de către studenți.

2.4 Profesii reglementate

Dacă este relevant pentru programul de studii integrate, acesta va trebui să țină seama de condițiile de formare minime agreeate și specificate în Directiva Uniunii Europene 2005/36/CE, sau de alte specificații relevante, stabilite în această Directivă.

3. Programul de studii [ESG 1.2]

3.1 Planul de învățământ

Structura și conținutul planului de învățământ ar trebui să fie altfel proiectate pentru a permite studenților să realizeze rezultatele vizate ale învățării.

3.2 Credite transferabile

Sistemul european de transfer de credite (ECTS) ar trebui aplicat corespunzător, iar distribuția creditelor ar trebui să fie clară.

3.3 Volumul de muncă

Un program de studii integrate de licență va avea un volum total de muncă per student de 180-240 de credite ECTS; un program de studii integrate de master va avea între 90 și 120 de credite ECTS, dar nu mai puțin de 60 de credite ECTS; în cazul studiilor de doctorat integrate nu există un interval de credite specificat. Volumul de muncă și durata medie pentru finalizarea programului de studii integrate trebuie să fie monitorizate.

4. Admitere și recunoaștere [ESG 1.4]

4.1. Admiterea studenților

Cerințele de admitere și procedurile de selecție ar trebui să fie adecvate pentru nivelul programului de studii și a disciplinelor din planul de învățământ.

4.2. Recunoașterea studiilor

Recunoașterea calificărilor și a perioadelor de studii (inclusiv recunoașterea educației anterioare) se va face în conformitate cu Convenția de la Lisabona privind recunoașterea diplomelor și a documentelor auxiliare.

5. Învățarea, predarea și evaluarea [ESG 1.3]

5.1 Învățarea și predarea

Programul de studii va fi proiectat pentru a corespunde cu rezultatele vizate ale învățării, iar abordările privind învățarea și predarea ar trebui să fie adecvate pentru realizarea acestor rezultate. Diversitatea studenților și a nevoilor acestora ar trebui respectate și încurajate, în special în ceea ce privește posibilele diferențe culturale ale studenților.

5.2 Evaluarea studenților

Regulamentele de examinare și de evaluare a rezultatelor învățării obținute de studenți vor trebui să corespundă cu rezultatele vizate ale învățării. Acestea trebuie să fie aplicate în mod consecvent de toate instituțiile partenere.

6. Sprijin pentru studenți [ESG 1.6]

Serviciile de sprijin pentru studenți contribuie la realizarea rezultatelor vizate ale învățării. Acestea ar trebui să țină seama de problemele specifice ale studenților în contexte de mobilitate.

7. Resurse [ESG 1.5 și 1.6]

7.1 Personalul didactic

Personalul didactic este suficient și adecvat (calificări, experiență profesională și experiență internațională) pentru a implementa programul de studii integrate.

7.2 Resurse materiale

Resursele materiale puse la dispoziția programului de studii sunt suficiente și adecvate din perspectiva rezultatelor învățării.

8. Transparență și documentare [ESG 1.8]

Informații relevante despre program, cum ar fi cerințele și procedurile pentru admitere, catalogul cursurilor, procedurile de examinare și evaluare etc. trebuie să fie bine documentate și publicate ținând seama de nevoile specifice ale studenților în contexte de mobilitate.

9. Asigurarea calității [ESG 1.1 și partea 1]

Instituțiile care cooperează vor dezvolta și aplica procese comune de asigurare internă a calității, în conformitate cu partea întâi a ESG.

C. Procedura de evaluare externă a calității pentru programele de studii integrate din Spațiul European al Învățământului Superior

Instituțiile care cooperează vor selecta de comun acord o agenție de asigurare a calității înregistrată în EQAR. Agenția va comunica corespunzător cu autoritățile naționale competente din țările în care își au sediul instituțiile de învățământ superior care cooperează.

1. Raportul de evaluare internă (autoevaluare) [ESG 2.3]

Procedura de evaluare externă a calității are la bază⁶ un raport de evaluare internă (autoevaluare - REI) care este depus la agenția selectată în comun de instituțiile care cooperează. Raportul de evaluare internă va conține informații cuprinzătoare care demonstrează conformitatea programului de studii cu Standardele de asigurare a calității pentru programele de studii integrate din cadrul SEÎS (partea B).

Suplimentar, raportul ar trebui să conțină informațiile necesare privind legislația națională din țările în care instituțiile care cooperează își au sediul, de care agenția selectată și experții evaluatori ar putea avea nevoie pentru a putea aprecia contextul și în special poziționarea programului în cadrul sistemelor de învățământ superior naționale.

Raportul de evaluare internă se va concentra explicit asupra caracteristicilor distinctive a programului de studii integrate, ca inițiativă comună a unor instituții de învățământ superior care fac parte, la rândul lor, din mai multe sisteme naționale de învățământ superior.

2. Comisia de experți evaluatori [ESG 2.3 și 2.4]

Agenția selectată va nominaliza o comisie de experți evaluatori formată din cel puțin patru membri. Comisia de evaluare trebuie să aibă expertiză în domeniul sau în disciplinele relevante ale programului de studii, inclusiv piața muncii relevantă, precum și expertiză în asigurarea calității în învățământul superior.

Prin expertiza și experiența internațională a membrilor săi, comisia de evaluare trebuie să poată lua în considerare caracteristicile distinctive ale programului de studii integrate. În ansamblul ei, comisia trebuie să aibă cunoștințe despre sistemele de învățământ superior ale instituțiilor de învățământ superior implicate și despre limbile de predare utilizate. Comisia de evaluare va include membri din cel puțin două țări implicate în consorțiul care furnizează programul de studii. Comisia trebuie să cuprindă cel puțin un student.

Agenția selectată va lua toate măsurile pentru a asigura imparțialitatea experților evaluatori și pentru a respecta echitatea în raport cu instituțiile de învățământ superior solicitante. În acest scop, instituțiile au dreptul să exprime obiecții întemeiate față de un membru al comisiei, dar nu au drept de veto în numirea acestuia.

Agenția va instrui experții evaluatori cu privire la activitatea de evaluare, la rolul specific al acestora și la detaliile procedurii de evaluare a calității. Sesiunea de instruire va pune accent în special pe caracteristicile distinctive ale unui program de studii integrate.

3. Vizita de evaluare [ESG 2.3]

Vizita în teritoriu are ca obiectiv să permită comisiei de evaluare să discute despre programul de studii integrate pe baza raportului de evaluare internă și să aprecieze dacă programul respectă Standardele (partea B).

Prin urmare, vizita în teritoriu va include discuții cu reprezentanții tuturor instituțiilor care cooperează și în special cu conducerea instituțiilor și a programului de studii, cu personalul didactic, cu studenții și cu alte părți interesate relevante, cum ar fi absolvenții și mediul profesional.

⁶ Procedura face uz de utilizarea din engleza comună a formei „should”, care are conotația de cerință prescrisă.

Deși în mod normal vizita în teritoriu ar trebui să fie restrânsă la o singură locație, însă trebuie avute în vedere și condițiile oferite la toate locațiile în care se furnizează programul de studii integrate.

4. Raportul de evaluare [ESG 2.3 și 2.6]

Comisia de evaluare va întocmi un raport de evaluare externă care conține dovezi relevante, analize și concluzii prin raportare la Standardele (partea B). De asemenea, raportul va conține recomandări privind dezvoltarea în continuare a programului de studii integrate. În cazul în care evaluarea conduce la un rezultat formal documentat, comisia de evaluare va face o recomandare privind decizia de acreditare a programului.

Concluziile și recomandările vor trebui să acorde o atenție deosebită caracteristicilor distinctive ale programului de studii integrate.

Instituțiile partenere ar trebui să aibă oportunitatea să transmită comentarii la o versiune preliminară a raportului de evaluare externă și să solicite corectarea erorilor factuale.

5. Rezultatele evaluării și decizia finală [ESG 2.5]

Ținând seama, dacă este cazul, de comentariile transmise de instituțiile de învățământ superior și în baza raportului de evaluare externă, agenția va lua o hotărâre privind acreditarea programului de studii. Această decizie, stabilită în baza Standardelor (partea B), poate fi de acreditare, acreditare condiționată sau neacreditare. Agenția poate să completeze rezultatul formal și decizia de acreditare cu recomandări.

Agenția va trebui să își motiveze decizia privind acreditarea. Acest lucru este valabil în special pentru deciziile de acreditare condiționată sau deciziile de neacreditare și pentru cazurile în care decizia agenției diferă de concluziile comisiei de evaluare și recomandarea acesteia privind decizia de acreditare.

6. Contestații [ESG 2.7]

Instituțiile partenere au dreptul să conteste rezultatul evaluării externe sau a deciziei privind acreditarea. Ca urmare, agenția trebuie să aibă instituită o procedură formalizată de contestații.

7. Raportarea [ESG 2.6]

Agenția va publica raportul de evaluare externă și, dacă este cazul, rezultatul formal al evaluării sau decizia de acreditare pe pagina sa de internet. În cazul în care evaluarea nu s-a desfășurat în limba engleză, se va publica cel puțin un rezumat în limba engleză al raportului de evaluare externă și o versiune în limba engleză a deciziei privind acreditarea programului, inclusiv a motivelor care au stat la baza luării acesteia.

8. Activități de evaluare intermediară (de follow-up) [ESG 2.3]

Agenția va trebui ca în acord cu instituțiile partenere care furnizează programul de studii să stabilească o procedură de evaluare intermediară cu scopul de a urmări măsura în care recomandările formulate în cadrul procesului de evaluare externă sunt implementate de instituțiile evaluate, respectiv de a verifica remedierea aspectelor corespunzătoare indicatorilor neconformi.

9. Periodicitate [ESG 1.10]

Programele de studii integrate sunt evaluate extern periodic, o dată la 6 ani, fapt specificat în decizia publicată de agenție. Dacă decizia este de acreditare, aceasta se acordă pentru o perioadă de 6 ani.⁷ În timpul perioadei de 6 ani, agenția va fi informată cu privire la modificările survenite la nivelul consorțiului care oferă programul de studii integrate.

⁷ Perioada de 6 ani este aplicată în general în țările din SEIS.